

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 321/06-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť F., s. r. o., so sídlom K., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť F., s. r. o., v časti pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006 **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť F., s. r. o., vo zvyšnej časti **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. mája 2006 doručená (doplnená 11. júla 2006) sťažnosť F., s. r. o., so sídlom K. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006.

Sťažovateľka uviedla, že 5. februára 2002 podala krajskému súdu žalobu o zaplatenie dlžnej sumy voči žalovanej – S., a. s., P., pričom zároveň požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. Na základe toho krajský súd zaslal sťažovateľke tlačivo, ktoré bolo potrebné vyplniť za účelom preukázania jej majetkových pomerov. Keďže toto tlačivo sa týkalo fyzickej osoby a sťažovateľka je právnickou osobou, na výzvu súdu reagovala listom zo 4. marca 2003, pričom súdu predložila konkrétne dôkazy. Sťažovateľka uviedla, že krajský súd ju listom z 26. augusta 2004 vyzval na zaslanie daňových priznaní za obdobie rokov 2000 až 2003. Sťažovateľka požadované doklady predložila súdu podaním z 8. septembra 2004 a svoj návrh z 5. februára 2002 doplnila o ďalšie relevantné dôkazy. Na základe toho krajský súd uznesením sp. zn. 20 Cb 29/02 z 18. októbra 2004 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa vyjadrenia sťažovateľky krajský súd jej neskorším uznesením sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 so spätnou účinnosťou odňal priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka 30. decembra 2004

odvolanie. O odvolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006 tak, že rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd uznesením z 15. decembra 2004 a najvyšší súd uznesením z 28. marca 2006 porušili ňou označené práva. V tejto súvislosti konštatovala, že Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) v ustanovení § 138 ods. 2 umožňuje, aby súd priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov kedykoľvek v priebehu konania odňal, a to aj so spätnou účinnosťou, ak sa preukáže, že pomery účastníka toto oslobodenie neodôvodňujú, prípadne neodôvodňovali. Podľa názoru sťažovateľky súd nemôže vychádzať z „*volnej úvahy*“, ale pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov alebo pri rozhodovaní o jeho odňatí musí postupovať tak, aby jeho rozhodnutie bolo „*založené na posúdení zákonom uvedených otázok*“.

Sťažovateľka prejavuje nespokojnosť s rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, pretože je presvedčená, že súdom poskytla dostatočné dôkazy odôvodňujúce priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, pričom bez toho, aby sa situácia zmenila, jej krajský súd toto oslobodenie odňal. Sťažovateľka uviedla, že argumenty najvyššieho súdu o tom, že podnikateľské riziko nie je možné prenášať na štát, že jej platobná neschopnosť je len dočasná a že jej majetok za účelom posúdenia majetkových pomerov nebol deklarovaný komplexne, nezodpovedajú skutočnosti.

Vo vzťahu k otázke prenosu podnikateľského rizika na štát sťažovateľka uviedla, že pri posudzovaní tohto kritéria súdy pochybili. V tejto súvislosti uviedla, že súdom dostatočne preukázala, že o svoj majetok neprišla „*z dôvodu podcenenia podnikateľského rizika, ale z dôvodu viery v princíp právnosti a rovnosti pred zákonom, porušený orgánmi štátu*“. K otázke dočasnej platobnej neschopnosti sťažovateľka uviedla, že rozhodnutia súdov považuje za rozhodnutia predčasné, ktoré nemajú oporu v zákone. Sťažovateľka zároveň dodala, že „*konania smerujúce k náprave orgánmi štátu vyvolaného poruchového stavu prebiehajú v súčasnosti už šiesty rok, teda bez podania žaloby o plnenie voči spoločnosti S., a. s. by už bol nárok na vymáhanie dlžnej sumy premlčaný a niet záruky, že konania vyvolané konaním orgánov štátu, budú ukončené aj v objektívnej premlčacej*

lehote nároku voči spoločnosti S., a. s.“ Napokon ku kritériu posudzovania oslobodenia od súdnych poplatkov, že majetok musí byť deklarovaný komplexne, sťažovateľka uviedla, že tento majetok komplexne deklarovala a „*preukázala, že vadným konaním orgánov štátu bola dispozičného práva k svojmu majetku zbavená nie iba čiastočne, ale v celom rozsahu jej majetku*“.

Sťažovateľka zároveň uviedla, že v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu namietala, že výrok tohto rozhodnutia je v zrejmom rozpore s jeho odôvodnením, v ktorom súd konštatoval: „...*tak súd je toho názoru, že nemožno aplikovať ust. § 138 ods. 2 O. s. p., lebo pomery žalobcu...*“ Sťažovateľka namietala, že aj keď najvyšší súd vo svojom rozhodnutí túto jej námietku konštatoval, nijakým spôsobom sa k nej nevyjadril.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby po preskúmaní jej sťažnosti vo veci rozhodol ústavný súd nálezom, v ktorom by konštatoval, že krajský súd uznesením sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006 porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, namietané uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a najvyššiemu súdu uložil povinnosť vyplatiť jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon

neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti sťažnosti vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jej odmietnutie.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru označenými rozhodnutiami všeobecných súdov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. (...)

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

1. Pri prejednaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 20 Cb 29/02 z 15. decembra 2004 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto vyššie citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov

rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Z uvedeného vyplýva, že ústavná kontrola možného porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa nastupuje až po primárnej kontrole zo strany všeobecného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie rozhodnutia krajského súdu z 15. decembra 2004 nemal právomoc z dôvodu, že stále tu existoval všeobecný (najvyšší) súd, ktorý bol oprávnený a povinný rozhodnúť o opravnom prostriedku sťažovateľky proti prvostupňovému rozhodnutiu o odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov. Keďže sťažovateľka využila podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu krajského súdu, v rámci odvolacieho konania najvyšší súd preskúmal skutkové a právne závery prvostupňového súdu a svoj právny názor vyjadril v uznesení z 28. marca 2006.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu ústavný súd poznamenáva, že o možnom porušení týchto práv by mohol podľa okolností daného prípadu rozhodnúť, ale len za predpokladu, že najvyšší súd by v rozpore s čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon, právoplatne zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Z obsahu sťažnosti však takáto námietka sťažovateľky nevyplýva a ani porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu nedáva do súvislosti s čl. 46 ods. 4 ústavy (obdobne napr. II. ÚS 51/05).

Ústavný súd konštatuje, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov ešte neznamená právoplatné zastavenie súdneho konania.

Je potrebné spomenúť, že podaním doručeným ústavnému súdu 11. júla 2006 sťažovateľka doplnila svoju sťažnosť tak, že k nej pripojila uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 Cb 29/02 z 23. júna 2006, ale petit sťažnosti nerozšírila. Uvedeným uznesením krajský súd zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku a sťažovateľku zároveň poučil

o práve podať odvolanie proti tomuto rozhodnutiu. Kontrola správnosti a zákonnosti tohto rozhodnutia krajského súdu by však v danom prípade nepatrila do právomoci ústavného súdu, ale do právomoci najvyššieho (odvolacieho) súdu.

Jedným zo zákonných dôvodov podania dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP skutočnosť, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Z uvedeného je teda zrejmé, že pokiaľ by najvyšší súd ako súd odvolací právoplatne zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, sťažovateľka má pred podaním ústavnej sťažnosti možnosť napadnúť namietané uznesenie dovolaním.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľka namietala aj porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 19/2005 z 28. marca 2006.

Podľa ustanovenia § 201 OSP účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. (...)

Podľa ustanovenia § 212 ods. 1 OSP odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Podľa ustanovenia § 219 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vecne správne.

Podľa ustanovenia § 223 OSP odvolací súd rozhoduje rozsudkom, ak potvrdzuje alebo mení rozsudok; inak rozhoduje uznesením.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému právu podľa čl. 13 dohovoru vo svojom rozhodnutí III. ÚS 38/05 uviedol: „Z citovaného ustanovenia dohovoru vyplýva pre fyzické

osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí preto nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní c. Spojené kráľovstvo z 25. marca 1983).“

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v časti sťažnosti okrem práva podľa čl. 13 dohovoru namietala aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu z 28. marca 2006.

Preskúmaním sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že najvyšší súd v rámci odvolacieho konania v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP preskúmal rozhodnutie krajského súdu a svoj právny názor vyjadril v uznesení, ktorým prvostupňové rozhodnutie o odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov ako vecne správne potvrdil. Je teda nepochybné, že odvolacie konanie bolo iniciované podaním opravného prostriedku zo strany sťažovateľky, z čoho možno vyvodit' záver, že najvyšší súd odvolanie sťažovateľky akceptoval a aj sa s ním vysporiadal. Skutočnosť, že najvyšší súd nerozhodol podľa očakávaní a predstáv sťažovateľky, automaticky nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia čl. 13 dohovoru.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (obdobne napr. III. ÚS 100/01, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06).

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 19/05 z 28. marca 2006 a namietaným porušením práva

na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, ako aj jej žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2006